

Van literair, maatschappelijk en persoonlijk belang. Vragen bij het lezen van literatuur voor de Lijst.

1 januari 1993

Auteur: W.A. Schlundt Bodien

Volume: 03

Nummer: ?

Pagina's: 45-50

Documenten

- [tsjip_jrg03_011.pdf](#)

w a schlundt bodien van literair maatschappelijk en persoonlijk belang vragen bij het lezen van literatuur voor de lijst in deze bijdrage presenteert docent w a schlundt bodien werkzaam aan de christelijke scholengemeenschap vincent van gogh te assen een vragenlijst die door de sectie nederlands van haar zijn school wordt gehanteerd bij het tentamen voor de lijst de auteur reeds dertig jaar in het vak heeft zich verdiept in het werk van louise rosenblatt en geeft in deze lijst uitdrukking aan haar verlangen naar synthese van tekstbestudering en tekstervaring daarin spoort haar lijst met de suggesties die de cven en de commissie eind examens vreemdetalenonderwijs heeft gedaan voor het nieuwe eindexamen hierbij ontvang je informatie die je nodig hebt voor het tentamen boeken lijst havo vwo a voorwaarden zorg dat er van de volgende tien auteurs tenminste vijf op je lijst vertegenwoordigd zijn couperus elsschot vestdijk hermans mu lisch claus wolkers koolhaas haasse theun de vries we stellen het op prijs als er een gedichtenbundel en een toneelstuk op je lijst aanwezig zijn het leerdoel zou ik als volgt willen omschrijven je moet je een zodanige leeshouding aanleren dat je naast het spannende ni veau van een tekst ms je verhaal toneel of gedicht al spannend vindt na gaat denken over de waarde van een tekst voor de samenleving en je eigen leven niet voor niets wordt van literatuur wel gezegd dat het de lezer een spiegel voorhoudt met de hierna volgende lijst opdrachten willen we je die lees houding aanleren deze studie kost veel tijd begin daarom zeer vroeg met lezen en voorbereiden een tip tenslotte maak goed gebruik van uittrekselboeken er staat een schat aan gegevens in vragenlijst voor het schriftelijk boektentamen havo vwo nb zonder betekent uit te werken voor havo en vwo met betekent uit te werken voor vwo voor de gehanteerde begrippen zie de bijlage deel i verhalen en toneelstukken het literaire belang 1 geef de fabel van het werk 2 welk e vertelstandpunt en word t en gehanteerd met welk doel 3 schets een of twee voor de fabel belangrijke decorbeschrijvingen waarom zijn ze voor het goed begrijpen van het verhaal

belangrijk 4 doe hetzelfde met plaats en tijdsbeschrijvingen welke doelen dienen ze denk hierbij aan functie doel van de flashforwards backs en in medias res waarom zijn die tijdselementen voor het juist begrijpen belangrijk 45 schlundt bodien van literair maatschappelijk en persoonlijk belang 5 formuleer het hoofdmotief ondersteun je keuze door de gegevens onder 1 tot 4 te gebruiken 6 veel schrijvers maken bewust gebruik van stijlvormen en bepaalde woordkeuzen geef daarvan 2 voorbeelden 7 het thema ook wel leitmotiv of hoofdmotief genoemd geeft zicht op normen en waarden die in het werk aanwezig zijn welke normen en waarden ben je tegen gekomen in dit werk ondersteun je keuze door middel van gegevens die je ontleent aan thema decor tijdskeuze en plaatshandelingen fabel en perspectief 8 motieven symbolen beelden zijn heel vaak ontleend aan griekse ro meinse en westers christelijke mythologie geef voorbeelden uit dit werk ondersteunen deze voorbeelden het leitmotiv zo ja hoe 9 met de omschrijving van de idee legje verband tussen verhaalwerkelijkheid en onze eigen werkelijkheid wat is volgens jou de idee in het verhaal en welk verband is er dus tussen de verhaalwerkelijkheid en de onze het maatschappelijk belang 1 beschrijf op grond van bijgevoegde recensies of andersoortige artikelen de reacties van de recensent zijn er verschillen tussen die reacties en je eigen leeservaring 2 plaats het verhaal in het literaire en culturele verband gebruik daarvoor de de gegevens uit literatuurgeschiedenis in 40 lessen of onze literatuur geschiedenis 2 delen p calis 3 schrijvers worden soms beloond door de samenleving van hun tijd met een literaire geld prijs we kennen bijvoorbeeld de p c hoofd prijs de ako literatuurprijs en er zijn nog vele andere ga voor dit werk na of de schijver een prijs heeft gekregen hoe deze heet en waarom die prijs haar hem is uitge reikt 4 werken van voor 1900 wilden soms een maatschappelijk doel dienen bijvoorbeeld de opvoeding of de waarden van een goed ridderschap of die van een gelovige welk maatschappelijk doel wordt er in dit boek nagestreefd waardoor weetje dat het persoonlijk belang 1 neem het volgende schema over en plaats daarin je antwoorden titel boek sympathiek ons m athiek hoofdpersonage 1 hoofdpersonage 2 andere personages 1 idem 2 idem 3 idem 4 idem 5 idem 6 46 schlundt bodien van literair maatschappelijk en persoonlijk belang 2 geef nu argumenten voor je keuzes in beknopte bewoordingen voorbeeld ik vind personage 1 onsympathiek omdat 3 vaak is het zo dat lezers de keuze sympathiek onsympathiek maken op grond van hun eigen waarden en normensysteem voorbeeld het hoofper sonage in het werk is homosexueel de lezer vindt homosexualiteit een afwij king eigen waarden en normen hij staat bij voorbaat afwijzend tegenover dit personage mocht blijken dat het personage toch sympathiek overkomt dan wil de lezer het standpunt over homosexualiteit wel wat bijstellen de redenering is dan hij zij is homosexueel dat keur ik niet goed maar hij zij is wel aardig ga nu voor jouw opdrachten na welke waarden en normen jij hebt gehan teerd bij het on sympatiek duiden van de personages nb het gaat hierbij dus om je eigen normen en waarden dat wat jij in je leven goed of afkeurt en waarom 4 soms biedt het verhaal je een pasklaar geheel we zeggen dan dat het boek een gesloten einde heeft soms moet je genoegen nemen met een open einde het verhaal is niet afgerond is er in het werk dat jij moet behandelen sprake van een gesloten of een open einde noteer dat kruip in de huid van het hoofdpersonage en

kies bij een gesloten einde opdracht 1 bij een open einde opdracht 2 opdracht 1 zou jij ook handelen zoals het hoofdpersonage deed zo ja waarom zo nee zou je andere oplossingen gekozen hebben welke en waarom opdracht 2 schrijf een slothoofdstukje houd je hierbij wel aan de mo tieven van het verhaal 5 je bent nu even een personage in het verhaal je moet het hoofdpersonage raad geven omtrent een van de problemen waarin hij zij verkeert welke raad geef je en waarom in verhaalvorm opschrijven 6 schrijf een recensie over het werk waarin duidelijk je gevoelens tot uitdruk king komen prijs het werk daarbij aan of keur het af geef argumenten voor je meningen 7 schrijf een gedicht datje gevoelens weergeeft deel ii vragenlijst voor poezie het literaire belang 1 geef een parafraze van het gedicht 2 behandel enkele opvallende stijl vorm en rijmkenmerken 3 welke woorden of zinsstukken zijn belangrijk voor het begrijpen van het gedicht 47 schlundt bodien van literair maatschappelijk en persoonlijk belang 4 welke gevallen van beeldspraak zijn voor het begrijpen belangrijk waar om is dat zo geef een mogelijke interpretatie die ondersteund wordt door gegevens uit de tekst 5 geef aan hoe en waar decor en tijdsgebruik de inhoud van de tekst verster ken het maatschappelijke belang 1 hoe is het werk van deze auteur in de tijd van verschijnen van het werk ontvangen maak voor je antwoord gebruik van bijgevoegde recensies en besprekingen en van de literatuurgeschiedenis in 40 lessen of van onze literatuurgeschiedenis 2 delen p calis 2 heeft de auteur een maatschappelijk doel voor ogen gehad toen hij dit werk maakte zo ja plaats dat doel dan in de tijd zowel cultureel als maatschappelijk zie voor nadere uitleg bij vraag 2 van het maatschappelijke belang voor verhalen en toneel 3 hoe reageert het lezerspubliek van onze tijd op het werk gebruik hiervoor bijgevoegde recensies en artikelen is er belangstelling waardering kritiek het persoonlijke belang 1 vul dit schema in titel gedicht bij het lezen van dit werk word ik kwaad verdrietig treurig triest wanhopig opstandig ontzet onthutst stil van binnen weemoedig blij enthousiast heb ik een lach en een traan wil ik actie voeren aan de slag is het of ik in een andere wereld kom nog iets anders namelijk 2 verklaar met behulp van delen uit de tekst waarom je die gevoelens hebt 3 vul aan ik heb dit gedicht deze bundel gekozen omdat 4 schrijf een kort verhaal half a4 250 woorden of een eigen gedicht waarin je gevoelens over dit werk tot uitdrukking komen 48 schlundt bodien van literair maatschappelijk en persoonlijk belang keuzeopdracht nb je zult onderstaande opdracht altijd moeten uitvoeren de keuze zit hierin datje deze thuis kunt voorbereiden behandel kort half a4 250 woorden je favoriete boek gedicht toneelstuk uit je lijst geef argumenten op grond van voorbeelden uit het werk volg daarbij zoveel mogelijk de onderdelen literair maatschappelijk en persoonlijk belang begin met een verniel ding van titel en auteur evaluatie beantwoord tenslotte de volgende vragen 1 wat vond je goed aan deze wijze van afvragen 2 wat kan beter hoe 3 wat is slecht 4 wat moet er beslist uit 5 wat heb je gemist bijlage over de gebruikte begrippen onder literair verband verstaan we door welke literaire stromingen is de schrijver beïnvloed wat kun je hiervan terugvinden in het werk onder cultureel verband verstaan we welke gebeurtenissen en ontwikkelingen in de maatschappij waren zo bepalend dat de schrijver deze belangen gebeur tenissen of ontwikkelingen in de tekst verwerkte op welke wijze is dat ge beurd zijn deze zaken voor de tijd waarin

wij leven nog steeds van belang zo ja waarom nog steeds zo neen waarom niet meer een voorbeeld ter verduidelijking je kunt in elke supermarkt max have laar koffie kopen blijkbaar zit er in het boek max havelaar van multatuli dat aan het einde van de vorige eeuw verscheen iets zo waardevols voor de maatschappij van onze tijd dat er zulke koffie gekocht kan worden daar moet wat achter zitten maar wat een ander voorbeeld hersenschimmen van bernlef gaat over de ziekte van alzheimer toen het boek verschenen was werd het beroemd de samenleving op het moment van verschijnen zat blijkbaar te wachten op zo n verhaal daar moet wat achter zitten maar wat begrippenomschrijving fabel korte samenvatting van het verhaal in chronologische volgorde decor zie kortom hulpboekje onder decor stencils zijn bijgevoegd hier niet overgenomen 49 schlundt bodien van literair maatschappelijk en persoonlijk belang in medias res het verhaal begint met een fragment uit het midden van het verhaal door middel van flashbacks soms een hoofdstuk lang krijgje informatie over de verhaalde gebeurtenissen voor het medias res punt een flash forward dient de lezer voorinformatie toe die de verhaalfiguren vaak wordt onthouden het effect is spanningverhoging motief kleinste eenheid onderwerp in een verhaal dat bijdraagt tot totaal begrip van het geheel thema alle motieven bij elkaar waardoor de idee van het verhaal achterhaald kan worden de kortste omschrijving van het onderwerp symbool woord of woorden te gebruiken in de plaats van een begrip bv roos liefde beeldspraak het vermogen van de taal door middel van een beeld een gedachte of begrip uit te drukken bv de loop van een rivier de wijze waarop het water van een rivier een mogelijkheid heeft gemaakt om van het beginpunt naar het eindpunt te stromen idee met de omschrijving van de idee legje verband tussen de verhaalwerkelijkheid en onze realiteit bv dit verhaal laat zien hoe mensen onder druk van omstandigheden en zelfbescherming onrecht voor recht laten gaan ein sagezahn trifft ganz genau der bauer nimmt die sage ins nasenloch der bauersfrau und wehrt sich ab die schlage 56 50